

1. Αθανασούλα- Ρέππα, Α., Ανθοπούλου, Σ., Κατσουλάκης, Σ. & Μαυρογιώργος, Γ. (1999). *Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων. Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
2. Βεργίδης, Δ. (1998, 1999). Σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ελλάδα και Ανοικτή Εκπαίδευση. Στο Δ. Βεργίδης, Α. Λιοναράκης, Α. Λυκουργιώτης, Β. Μακράκης & Χ. Ματραλής, (επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θεσμοί και Λειτουργίες*, τ. Α' (σ.95-124). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
3. Δασκολιά, Μ. Κ. (2000). *Οι επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα: Φιλοσοφική Σχολή, ΕΚΠΑ.
4. Day, C. (2003). *Η Εξέλιξη των Εκπαιδευτικών. Οι προκλήσεις της Δια Βίου Μάθησης*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
5. Hargreaves, A & Fullan, M. (1995). *Η εξέλιξη των Εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Πατάκης.
6. Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση: θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
7. Κελπανίδης, Μ., & Βруνιώτη, Κ. (2004). *Δια βίου μάθηση, κοινωνικές προϋποθέσεις και λειτουργίες, δεδομένα και διαπιστώσεις*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
8. Μιχαλόπουλος, Ν. (1998). Γραφειοκρατική Κουλτούρα και Διοικητική Εκπαίδευση: Επέκεινα του Πρακτικού Ορθολογισμού των Διοικητικών Σπουδών, *Διοικητική Ενημέρωση*, 12, 7-20.
9. OECD (1977). *Learning Opportunities for Adults*. Paris: OECD.
10. Παγκάκης, Γ. (2003). *Διοίκηση ανθρώπινων πόρων*. Αθήνα: Αντ. Σάκκουλας.
11. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2008). *Η Ποιότητα στην Εκπαίδευση. Έρευνα για την αξιολόγηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.
12. Χατζηπαναγιώτου, Π. (2001). *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

13. Φράγκος, Δ. (2001), *Η Αυτοαντίληψη και η Σχέση της με την Επαγγελματική Ανάπτυξη του Ανθρώπου: Η Αναγκαιότητα Εξέτασης του Μορφώματος, στα Πλαίσια των Σύγχρονων Κοινωνικοοικονομικών Εξελίξεων της Κοινωνίας της Γνώσης*, Πρακτικά Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρίας Ελλάδας, Ναύπλιο, διαθέσιμο στον διαδικτυακό τόπο, http://www.pee.gr/enall/sin_napl.htm
14. White, L. (2000). Changing the Whole System in the Public Sector. *Journal of Organizational Change Management*, Vol. 13, No 2, 162-177.

Διαδίκτυο

15. *Η Νέα Πολιτική της Δια Βίου Μάθησης στην Ελλάδα.* (2010). Ανακτήθηκε 7 Νοεμβρίου 2011, από: <http://www.gsae.edu.gr>

Νόμοι

16. *Νόμος υπ. Αριθ. 1388/1983, ΦΕΚ 113/Α'/29.8.1983 «Ίδρυση Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης».*

Η *δια βίου μάθηση* πλαισιώνει οποιαδήποτε διαδικασία *επιμόρφωσης* και στηρίζεται στις ευκαιρίες και διαδικασίες μάθησης του ατόμου, τροφοδοτούμενες από κοινωνικούς θεσμούς, που συμπεριλαμβάνουν εκτός από την τυπική εκπαίδευση και τα συστήματα κατάρτισης, την οικογένεια, την επιχείρηση και τα μέσα επικοινωνίας (Βεργίδης, 2001, σ.140). Ο ορισμός της UNESCO (1976,ό.α στο Βεργίδης, 2005, σ.36), για τη *δια βίου εκπαίδευση και μάθηση*, υποστηρίζει ότι «δεν περιορίζεται στη σχολική φοίτηση, αλλά δίνει την ευκαιρία σε ολόκληρη τη ζωή του ανθρώπου, να αποκτήσει δεξιότητες από οποιοδήποτε κλάδο γνώσης για την ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του». Ο Rogers (1999, σ.54), θεωρεί τη *δια βίου εκπαίδευση* περισσότερο τμήμα της διεργασίας της ζωής, παρά απομονωμένο φάσμα ειδικών δραστηριοτήτων διδασκαλίας και μελέτης. Ο νόμος 3879/2010 (ΦΕΚ Α'163) και ειδικότερα στο Κεφάλαιο Α', άρθρο 2, §1 συγκλίνει στα ανωτέρω, όπου ως *δια βίου μάθηση* νοούνται: «Όλες οι μορφές μαθησιακών δραστηριοτήτων στη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, που αποσκοπούν στην απόκτηση ή την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, στην επαγγελματική ένταξη και εξέλιξη του ατόμου, στη κοινωνική συνοχή, στην ανάπτυξη της ικανότητας ενεργού συμμετοχής στα κοινά και στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη. Περιλαμβάνει την τυπική εκπαίδευση, την μη τυπική εκπαίδευση και την άτυπη μάθηση».

Ο Knowles (1980, σ.25) διαπιστώνει ότι η έννοια της *εκπαίδευσης ενηλίκων* χρησιμοποιείται με τριπλή σημασία:

- Στην πιο γενική σημασία αποτελεί μια διαδικασία, κατά τη οποία οι ενήλικες κατακτούν νέες γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις, ενδιαφέροντα και αξίες.
- Στην πιο τεχνική της απόδοση, αναφέρεται σε ένα σύνολο οργανωμένων δραστηριοτήτων, που διενεργούνται από ποικίλους θεσμούς για την επίτευξη συγκεκριμένων εκπαιδευτικών στόχων.
- Η τρίτη σημασία συνδυάζει όλες τις προηγούμενες διαδικασίες και δραστηριότητες στην ιδέα μιας κίνησης ή ενός πεδίου «*κοινωνικής πρακτικής*», όπου τα άτομα και οι θεσμοί συνεργάζονται μέσα σε κοινό πλαίσιο σκοπών για τη διεύρυνση των ευκαιριών στη εκπαίδευση ενηλίκων και για τη προαγωγή του επιπέδου του πολιτισμού μας.

- Συνήθως η έννοια της επιμόρφωσης συνδέεται με τις έννοιες *εκπαίδευση ενηλίκων, επαγγελματική ανάπτυξη, κατάρτιση και δια βίου μάθηση*, αφού σχετίζεται άμεσα με την ενηλικιότητα, αποτελώντας τη διεύρυνση ή την ανανέωση των γνώσεων του ατόμου, με σκοπό να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του εργασιακού περιβάλλοντος και να προσαρμοστεί στις μεταβολές της κοινωνικής πραγματικότητας (Πετρίδου,1992,ό.α. στο Αβραμίδου, 2006).